

Pojem

Každý pojem má dvě složky, totiž složku pojímající („uchopující“ něco) a složku pojatou (něco pojaté, „uchopené“). O tom „pojatém“ můžeme mít docela zřetelné a jasné vědomí, můžeme je zkoumat, srovnávat s jinými podobnými atd., ale zejména se pokoušet si ověřovat jeho „správnost“ v „praxi“, tedy při práci se „skutečností“; naproti tomu o složce pojímající nemáme vůbec jasno, nemůžeme o ní říci nic určitého a nevíme, jakým způsobem by bylo možno ji zkoumat. To je také důvodem toho, že máme jen omezené možnosti, jak zkoumat vztah mezi oběma těmito složkami; je tu dokonce otevřený problém, jde-li vůbec o složky jedné skutečnosti, totiž „pojmu“, a nemáme-li spíše termín „pojem“ vyhradit pouze pro jednu z nich, zřejmě nejspíš pro složku pojímající, zatímco bychom pro složku „toho pojatého“ měli zvolit pojmenování jiné (my kupříkladu budeme mluvit o tzv. intencionálním modelu nebo konstruktu). V takovém případě musíme termínu „pojem“ užívat důsledně pro něco sice skutečného, ale nikoli předmětného, resp. nikoli plně předmětného, vyznačujícího se jen některými parametry, a to většinou ve vztahu více pojmů mezi sebou (hlavně pokud jde o tzv. obecnost a naopak relativní zkonkrétněnost).

(Písek, 140207-1.)